

Wskazania Episkopatu Polski dotyczące liturgii Mszy świętych sprawowanych w małych grupach i wspólnotach

W związku z częstymi pytaniami kierowanymi do Komisji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, a także indywidualnie do jej członków i konsultorów, a dotyczącymi liturgii Mszy św. sprawowanych w małych grupach i wspólnotach, Episkopat Polski przypomina obowiązujące przepisy Kościoła powszechnego, Wskazania Episkopatu Polski po ogłoszeniu nowego wydania Ogólnego wprowadzenia do Mszału rzymskiego (9 III 2005) oraz określa dodatkowe normy dotyczące liturgii wszystkich Mszy świętych sprawowanych w małych grupach i wspólnotach.

Zasady ogólne

1. Małe grupy religijne i wspólnoty nie są równoznaczne z małą liczbą wiernych uczestniczących we Mszy św. np. w dni powszednie. Ważnymi cechami wyróżniającymi małe grupy religijne są: istniejące już więzi międzyosobowe, wiek, zawód, stan rodzinny, przynależność do kościelnych ruchów apostoelskich i wspólny cel zgromadzenia (np. rekolekcje, przygotowanie do sakramentów, pogłębienie formacji chrześcijańskiej). W „małym zgromadzeniu liturgicznym” umacniają się wzajemne więzy między jego członkami przez klimat bliskości, przyjaźń, zaufanie i wymianę doświadczeń (por. DA 17). Celebracja Mszy św. w małych grupach formuje również jej uczestników do większego zaangażowania w liturgii parafialnej oraz do podejmowania posług i funkcji liturgicznych przewidzianych dla świeckich.

2. Kościół popiera istnienie w parafii małych grup i wspólnot religijnych, których celem jest pogłębienie życia chrześcijańskiego i wychowanie wiernych do ściślejszej wspólnoty kościelnej, a nie tworzenie „małych Kościołów”, osłabiających jedność parafialną. (por. Actio pastoralis, Wstęp).

3. Papież Benedykt XVI w Adhortacji apostoelskiej *Sacramentum caritatis* zaleca celebrację Eucharystii w małych grupach „ze względu na bardziej świadome, czynne i owocne uczestnictwo”. Jednocześnie zwraca uwagę na konieczność ich zgodności z „całością duszpasterskiego programu diecezji”. Celebracje takie nie mogą być „przeżywane równolegle lub w rywalizacji z Kościołem partykularnym”, gdyż małe grupy powinny służyć jednoczeniu całej wspólnoty (por. *Sacramentum caritatis* nr 63).

4. Sprawując liturgię Mszy św. w małej grupie, zarówno kapłan jak i uczestnicy powinni mieć świadomość, że celebrują ją w łączności z całym Kościołem, jeśli przestrzegają norm zawartych w księgach liturgicznych oraz wskazań Konferencji Episkopatu odnoszących się do liturgii. Jan Paweł II podkreśla, iż kapłan, który wiernie sprawuje Mszę św. według norm liturgicznych oraz wspólnota, która się do nich dostosowuje, ukazują w sposób dyskretny, lecz wymowny, swą miłość do Kościoła (por. *Ecclesia de Eucharistia* nr 52).

5. Dlatego podstawową formą celebracji Eucharystii w parafii (zwłaszcza w niedziele i święta) jest Msza św. z ludem, w której uczestniczą jej członkowie, bez podziału na przynależność do różnych grup. Wtedy Msza św. ukazuje parafię jako wspólnotę wspólnot i prawdziwy Kościół

zgromadzony w imię Pana, aby sprawować Pamiątkę Jego śmierci i zmartwychwstania oraz budować jedność w wierze i miłości (por. OWMR nr 113; 115; Evangelii gaudium nr 29).

6. Całą liturgię Mszy św. w języku polskim należy sprawować posługując się księgami liturgicznymi zatwierdzonymi przez Stolicę Apostolską[1]. Bardziej szczegółowe przepisy odnoszące się do różnych form celebracji Mszy św. (z ludem, koncelebracji, z diakonem i z jednym posługującym) zawiera Nowe Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego (Poznań 2004) i Wprowadzenie do drugiego wydania Lekcjonarza mszalnego (Poznań 2011). Wszystkich przewodniczących liturgii Mszy św. oraz jej uczestników obowiązują także dokumenty wydane dla całego Kościoła przez Stolicę Apostolską[2].

7. W przygotowaniu i celebracji liturgii mszalnej z udziałem dzieci należy zachować zarówno postanowienia Dyrektorium o Mszach z udziałem dzieci (1 XI 1973) jak i Zalecenia duszpasterskie Episkopatu Polski w związku z Dyrektorium o Mszach świętych z udziałem dzieci (155 Konferencja Episkopatu 17-18 XI 1976).

8. W czasie sprawowania Mszy św. poza miejscem świętym, należy również, w miarę możliwości, posługiwać się księgami liturgicznymi.

Normy szczegółowe

9. W celebracji Mszy św. w małych grupach obowiązuje „wierne zachowywanie norm liturgicznych” (por. Actio pastoralis nn. 9-10; Sacramentum caritatis nn. 34-51; Redemptionis Sacramentum nn. 108-128).

a) Materia Eucharystii powinna spełniać normy Kościoła, przypomniane przez Konferencję Episkopatu Polski. Właściwą materią Eucharystii jest „chleb niekwaszony, czysto pszenny i świeżo upieczony”, inny nie „stanowi ważnej materii dla sprawowania Ofiary i sakramentu Eucharystii” (por. Redemptionis Sacramentum nr 48). Również wino powinno być „naturalne, z winogron, czyste i niezepsute, bez domieszki obcych substancji” (tamże nr 50). Osoby przygotowujące chleb i wino do Eucharystii są zobowiązane posiadać upoważnienie swojego biskupa (por. Komisja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Episkopatu Polski. Wskazania w sprawie materii Eucharystii (6 III 2013)[3].

b) Należy używać szat liturgicznych, które wskazują na pełnione w zgromadzeniu funkcje, oraz zatwierdzonych kolorów liturgicznych (por. Redemptionis Sacramentum nr 121).

c) Naczynia liturgiczne powinny spełniać wymagania Kościoła wyrażone w OWMR 327-334, a więc nie mogą to być naczynia codziennego użytku, ze szkła, z gliny, terakoty i z innych materiałów łatwo się tłukących, które łatwo się niszczą; nie mogą to być również naczynia mało wartościowe pod względem jakości, lub pozbawione wartości artystycznej (por. Redemptionis Sacramentum nr 117-118).

10. Zwyczajnym miejscem sprawowania Mszy św. jest kościół lub kaplica (por. OWMR nr 288;

Redemptionis Sacramentum nn. 108-109). Mszę św. należy sprawować „w miejscu świętym, chyba że w poszczególnym wypadku czego innego domaga się konieczność; wtedy Eucharystia powinna być sprawowana w odpowiednim miejscu - in loco honesto (KPK kan. 932 § 1). O istnieniu takiej konieczności, decyduje biskup diecezjalny, który na terenie swojej diecezji może wydać ogólne pozwolenie w tej sprawie (por. Redemptionis Sacramentum nr 108).

11. „Ofiarę eucharystyczną należy sprawować na ołtarzu poświęconym lub pobłogosławionym. (KPK kan. 932 § 2). W kościołach i kaplicach nie wolno stawiać dodatkowego stołu, pełniącego funkcję ołtarza.

12. Jeśli zachodzi konieczność sprawowania Mszy św. poza kościołem (gdy brak kościoła lub jest on niewystarczający), należy sprawować ją w miejscu godnym tak wielkiego misterium i użyć odpowiedniego stołu, na którym umieszcza się krzyż i świeczniki, obrus i korporał (por. KPK kan. 932 § 2; OWMR nr 297). Także wtedy urządzenie wnętrza miejsca sprawowania Mszy św. powinno ukazywać hierarchiczną strukturę zgromadzenia i różnorodność funkcji, jakie pełnią jego poszczególni członkowie, a przede wszystkim podkreślać jego jedność. Należy zatem zadbać o odpowiednie miejsce dla kapłana, które ma podkreślać jego funkcję przewodniczenia liturgii (por. OWMR 310); przewidzieć również miejsca dla posługujących i pozostałych uczestników liturgii. Zamiast ambony przygotowuje się pulpit, z którego wykonuje się czytania biblijne i głosi homilię (tamże 309; por. Verbum Domini nr 68). Właściwe przygotowanie miejsca sprawowania liturgii ma wpływ na czynne i pobożne uczestnictwo w niej wiernych i doświadczenie poczucia sacrum celebracji.

13. Celebracji Mszy św. nie wolno łączyć ze zwykłym, czy też nawet uroczystym posiłkiem. „Wyjawszy sytuację poważnej konieczności nie wolno sprawować Mszy św. na stole służącym do spożywania posiłków”. Uczestnicy Mszy św. „w czasie jej trwania nie mogą zasiadać przy stołach”. Jeśli „z poważnej przyczyny Msza św. musi być sprawowana w tym samym miejscu, w którym ma być następnie spożywany posiłek, należy zrobić wyraźną przerwę między zakończeniem Mszy św. a początkiem posiłku” (por. Actio pastoralis nr 10; Redemptionis Sacramentum nr 77).

14. Odnośnie do czasu sprawowania Mszy św. w małych grupach, należy zachowywać wskazania Kościoła (por. KPK kan. 931). Z zasady takich Mszy św. nie celebryje się w niedziele i święta, aby nie rozbijać jedności wspólnoty parafialnej i parafialnego zgromadzenia liturgicznego oraz „nie pozbawiać posługi kapłańskiej i uczestnictwa wiernych pogłębiającego życie i jedność wspólnoty” (por. Actio pastoralis nr 10a). Według Instrukcji Eucharisticum mysterium „należy zatroszczyć się o zachowanie jedności społeczności parafialnej przez włączenie mniejszych grup w liturgię parafialną” (nr 27). Dlatego ordynariusze, poza pewnymi wyjątkami, nie powinni udzielać zezwolenia na takie Msze św. w niedziele i święta (tamże). Również Msze św., w których uczestniczą małe grupy dzieci należy sprawować „w ciągu tygodnia, najlepiej w różnych dniach” (por. Dyrektorium o Mszach z udziałem dzieci nn. 27-28). Udział w takiej Mszy św. nie zwalnia z uczestnictwa w niej w niedziela i święta obowiązujące.

Jan Paweł II w Dies Domini nie zaleca sprawowania „w niedzielę, w dniu zgromadzenia, Mszy św. w małych grupach”. Stwierdza, że jest zwyczajną praktyką, iż w niedzielnej Mszy św. w parafii jako „wspólnocie eucharystycznej spotykają się różne grupy, ruchy, stowarzyszenia, a także małe wspólnoty zakonne istniejące na jej terenie”. Papież uzasadnia to nie tylko tym, aby „podczas zgromadzeń parafialnych nie zabrakło nieodzownej posługi kapłanów”, ale odwołuje się także do konieczności obrony, ochrony i rozwoju „wszelkimi sposobami” życia i jedności wspólnoty kościelnej (nr 36).

16. Zależnie od wybranego formularza mszalnego stosuje się odpowiednią Modlitwę eucharystyczną, albo z własną prefacją, albo z prefacją przeżywanego okresu liturgicznego. Modlitwa eucharystyczna należy wyłącznie do kapłana. Wierni uczestniczą w niej przez dialog przed prefacją, aklamację „Święty, Święty”, aklamację po konsekracji i po doksologii. Jedynym wyjątkiem jest III Modlitwa eucharystyczna z udziałem dzieci, która przewiduje dodatkowe aklamacje wiernych. W żadnym wypadku wierni nie mogą śpiewać części Modlitwy eucharystycznej. Kapłanowi nie wolno wprowadzać żadnych zmian w Modlitwach eucharystycznych zatwierdzonych przez Kościół i zawartych w Mszałe rzymskim. Zasady wyboru formularza Mszy św. i Modlitwy eucharystycznej zawiera OWMR nn. 363-365. W liturgii eucharystycznej w małych grupach należy korzystać ze wszystkich Modlitw Eucharystycznych zamieszczonych w Mszałe rzymskim, a nie tylko z jednej z nich.

17. Uczestnicy Mszy św. przekazują sobie znak pokoju przed śpiewem Baranku Boży według formy określonej we Wskazaniach Episkopatu „ukłon w stronę najbliższych stojących lub podanie im ręki” (nr 33), albo przez inny gest praktykowany w danej wspólnocie.

18. Zgodnie z postanowieniem Konferencji Episkopatu Polski wierni przyjmują Komunię św. w postawie klęczącej lub stojącej dopiero po spożyciu Świętych Postaci przez celebransa. Postawę stojącą należy zachować wtedy, gdy udziela się jej pod obiema postaciami: „Wierni przyjmujący Ciało Pańskie w postawie stojącej wykonują wcześniej skłon ciała lub przyklękają na jedno kolano” (Wskazania Episkopatu nr 38). „Komunii świętej udziela się przez podanie Hostii wprost do ust. Jeżeli jednak ktoś prosi o Komunię na rękę przez gest wyciągniętych dłoni, należy mu w taki sposób jej udzielić. Przyjmujący winien spożyć Ciało Pańskie wobec szafarza. Wierni przystępujący do Komunii świętej nie mogą sami brać konsekrowanego Chleba ani Kielicha Krwi Pańskiej. Nie wolno im też podawać na rękę Hostii zanurzonej we Krwi Pańskiej” (Wskazania Episkopatu nr 40; por. OWMR 160; Redemptionis Sacramentum nn. 88-94).

Możliwości dostosowania liturgii Mszy św. w małych grupach

19. Ze względu na duchowe dobro wiernych Kościoł zezwala na pewne dostosowania liturgii Mszy św. w małych grupach i wspólnotach. Odpowiednie przepisy zawierają przede wszystkim Instrukcja Actio pastoralis, późniejsze dokumenty Stolicy Apostolskiej, zwłaszcza Instrukcja Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów Redemptionis Sacramentum oraz Wskazania Episkopatu Polski (2005). Zamieszczone w nich normy, tak ogólne jak i szczegółowe, odnoszą się do sprawowania liturgii Mszy św. także w małej grupie.

20. W liturgii każdej Mszy św. ważną rolę spełnia śpiew przewodniczącego oraz całego ludu:

śpiew jednocy uczestników, wyraża radość serca, nadaje uroczystego charakteru sprawowanej liturgii oraz wprowadza w misterium okresu liturgicznego. Dlatego ważny jest odpowiedni dobór śpiewów ludu z psalmów, hymnów kościelnych, aklamacji oraz pieśni ludowych dopuszczonych do użytku liturgicznego. Śpiewy przeznaczone do liturgii Mszy św. zawierają śpiewniki liturgiczne zatwierdzone przez władze kościelne (Wskazania Episkopatu nr 4; por. OWMR nn. 41; 48; Dies Domini nr 50; Redemptionis Sacramentum nr 39). W czasie Mszy św. nie jest dozwolony śpiew piosenek religijnych (Wskazania Episkopatu nr 4). Nowe śpiewy zanim zostaną wprowadzone do liturgii wymagają zatwierdzenia władzy kościelnej. Własnym śpiewem liturgii rzymskiej jest śpiew gregoriański (OWMR nr 41). Odnośnie do doboru śpiewów w czasie Mszy św. należy zachować normy zawarte w OWMR nn. 39-41; 47-48; 61-64; 66-68; 74; 366-367. Melodii śpiewów celebransa, zamieszczonych w Mszałe rzymskim, nie wolno zmieniać. Modlitwom przewodniczącego nie mogą towarzyszyć inne modlitwy, ani śpiewy oraz gra na instrumentach (por. OWMR 32). Alternatywne melodie (np. inne melodie prefacji) wymagają zatwierdzenia przez Episkopat Polski (por. OWMR 393).

21. Ponieważ psalm responsoryjny jest „integralną częścią liturgii słowa”, wypada aby był śpiewany „przynajmniej jeśli chodzi o refren należący do ludu” (OWMR nr 61). W psalmach bowiem zawiera się słowo Boże, dlatego „psalmu responsoryjnego nie wolno zastępować innymi tekstami niebiblijnymi”. Nie należy go skracać, ani wybierać tylko niektórych zwrotek. Psalm z zasady powinien być wykonywany z ambony (por. OWMR nr 57; 309; Redemptionis Sacramentum nr 62; Wskazania Episkopatu nr 14).

22. W liturgii słowa Bożego można wybrać z Lekcjonarza czytania, psalm responsoryjny i aklamację przed Ewangelią, bardziej odpowiadające charakterowi liturgii i jej uczestnikom (por. Actio pastoralis nr 6). W doborze czytań biblijnych należy jednak „przestrzegać norm, jakie znajdują się w księgach liturgicznych” (por. Redemptionis Sacramentum nr 61; por. OWMR 356-362). Wprowadzenie do Lekcjonarza mszalnego nie tylko zezwala, ale także zaleca, aby przewodniczący liturgii chętnie korzystał z „możliwości wyboru czytań, odpowiedzi, psalmów responsoryjnych, aklamacji przed Ewangelią w porozumieniu z wszystkimi zainteresowanymi i z uwzględnieniem zdania wiernych w tym, co do nich należy” (nr 40).

23. Komentarze przed czytaniem powinny być krótkie i przygotowane na piśmie, według wskazań OWMR nn. 105b i 128 oraz Wprowadzenia do Lekcjonarza mszalnego nn. 15; 19; 38; 42; 57. Celem komentarza przed proklamacją słowa Bożego jest przygotowanie uczestników do uważnego słuchania i wprowadzenie do przyjęcia z wiarą czytań biblijnych jako słowa Bożego. Możliwe jest także krótkie wyjaśnienie wyboru danego psalmu responsoryjnego i refrenu oraz ich związku z czytaniem.

24. Świeccy mogą wykonywać tylko czytania poprzedzające Ewangelię, której proklamacja, tak jak i następująca po niej homilia, zastrzeżone są dla kapłana lub diakona (por. OWMR 66; KPK kan. 767 § 1; Redemptionis Sacramentum nn. 63-66).

25. Podczas homilii we Mszach z udziałem dzieci istnieje możliwość dialogu, z której należy czasem roztropnie korzystać, aby nawiązać z nimi żywy kontakt i bardziej skutecznie

przekazać treści religijne (por. Dyrektorium o Mszach z udziałem dzieci nr 48). Dialog podczas homilii „może być czasem roztropnie wykorzystywany przez kapłana sprawującego Mszę św. jako forma objaśnienia, co jednak nie oznacza złożenia na innych obowiązku głoszenia słowa” (Ecclesia de mysterio z 15 VIII 1997 art. 3 § 3).

26. Należy „starannie” zachowywać wskazania nr. 74 Instrukcji Redemptionis Sacramentum, że „jeśli zajdzie potrzeba, aby świecki przekazał wiernym zgromadzonym w kościele jakieś informacje albo świadectwo o życiu chrześcijańskim, należy to zasadniczo przenieść poza celebrację Mszy świętej. Z poważnych jednak przyczyn można takie informacje lub świadectwa przekazać po odmówieniu przez kapłana modlitwy po Komunii. Praktyka ta nie może stać się jednak zwyczajem. Co więcej, te informacje i świadectwa w żadnym razie nie powinny posiadać takich cech, aby mogły być kojarzone z homilią, ani być powodem nie wygłoszenia homilii w ogóle” (por. Ecclesiae de mysterio art. 3 § 2).

27. Modlitwa wiernych powinna być dostosowana do szczególnych okoliczności Mszy św. w małej grupie i wynikać ze słowa Bożego (czytania biblijne i homilia). Wprowadzenie do modlitwy wiernych oraz jej zakończenie należy zawsze do kapłana przewodniczącego (por. OWMR nr 71). Modlitwę wiernych wraz z kapłanem powinna przygotować na piśmie grupa osób w niej uczestniczących. Dopuszczalna jest również tzw. „modlitwa spontaniczna” lub „improvizowana”, ale wtedy także wezwania powinny być dobrze przemyślane i wypowiedane w odpowiedniej kolejności. W wezwaniach nie należy ograniczać się do spraw i intencji zgromadzonej wspólnoty, ale trzeba uwzględnić potrzeby całego Kościoła, aktualne wydarzenia w świecie i w parafii (por. Actio pastoralis nr 6h; nr 69-70). Intencje powinny być zwięzłe, poprawne pod względem teologicznym i językowym oraz zrozumiałe dla uczestników. W czasie Mszy św. w małej grupie wezwań może być więcej niż zwykle. (por. Wskazania Episkopatu Polski nr 26).

28. W czasie Modlitwy Pańskiej można zachować praktykowany w małych grupach zwyczaj odmawiania jej przez wszystkich uczestników z rozłożonymi rękami.

29. W Mszach św. w małych grupach istnieje możliwość udzielania wiernym świeckim Komunii św. pod obiema postaciami, zachowując przepisy OWMR nn. 281-287 i Redemptionis Sacramentum nn. 100-107. Ponieważ Komunia św. jest „znakiem jedności”, jeśli udziela się jej pod obiema postaciami, wszyscy uczestnicy liturgii przyjmują ją, albo przez bezpośrednie picie z kielicha albo przez zanurzenie (por. Redemptionis Sacramentum nr 103). Wierni przyjmują Komunię św. pod obiema postaciami w postawie stojącej. Podawanie kielicha należy „z zasady” do diakona, a jeśli go nie ma - do prezbitera, akolity, nadzwyczajnego szafarza Komunii św., a nawet upoważnionego jednorazowo do tej funkcji odpowiedniego wiernego świeckiego (por. OWMR nr 284a).

30. Następujące po Komunii św. uwielbienie nie powinno przeradzać się w inne formy modlitewne, np. modlitwy wstawiennicze.

31. Celebracje Mszy św. w małych grupach mają duże znaczenie formacyjne. Stwarzają

możliwości bardziej świadomego, czynnego i pełnego w niej uczestnictwa. Pozwalają doświadczyć Kościoła jako wspólnoty gromadzącej się przy jednym ołtarzu zjednoczonej przez jedną wiarę i miłość. Przyczyniają się do powstania lub umacniają istniejące już więzi między uczestnikami liturgii. Stwarzają możliwość wykonywania śpiewów części stałych według melodii gregoriańskich, wzbogacenia liturgii słowa o czytania i komentarze oraz zaangażowania w wypełnianie funkcji liturgicznych przez większą liczbę osób. Tak przeżywania liturgia w dużym stopniu wpływa również na osobistą pobożność uczestników, jest ważnym impulsem do apostołstwa w swoim środowisku. Dlatego duszpasterze powinni tworzyć w parafiach małe grupy, celebrować z nimi Msze św. według podanych powyżej wskazań i włączać ich członków w liturgię wspólnoty parafialnej.

Dodatkowe przepisy dotyczące niektórych wspólnot

Odnosnie wspólnot Drogi Neokatechumenalnej przypomina się, że wspólnoty otrzymały od Stolicy Apostolskiej specjalne zezwolenia dotyczące Niedzielnej Mszy Świętej, które są zawarte w Statucie Drogi Neokatechumenalnej, zaaprobowanym w formie definitywnej przez Papieską Radę ds. Świeckich dnia 11 maja 2008 r., nr 000944.

Art. 13 Statutu normuje niedzielne celebracje eucharystyczne Drogi[4], a w szczególności:
par. 2: "Neokatechumeni celebrują Eucharystię niedzielną w małej wspólnocie, po pierwszych nieszporach niedzieli. Ta celebracja odbywa się zgodnie z rozporządzeniem Biskupa diecezjalnego. Celebracje Eucharystii wspólnot neokatechumenalnych w sobotę wieczorem stanowią część niedzielnego duszpasterstwa liturgicznego parafii i są otwarte także dla innych wiernych";

par. 3: "Eucharystia w małych wspólnotach celebrowana jest według zatwierdzonych ksiąg liturgicznych Rytu Rzymskiego, z wyjątkiem zezwoleń udzielonych przez Stolicę Apostolską. Odnosnie udzielania Komunii Świętej pod dwiema postaciami, neokatechumeni przyjmują ją na stojąco, pozostając na swoim miejscu".

Przypis 49 do art. 13, 3 określa źródła udzielonych zezwoleń[5], które pozwalają:

- 1) aby w grupach Drogi Neokatechumenalnej można było używać chleba praśnego;
- 2) aby obrzęd pokoju miał miejsce pomiędzy modlitwą powszechną a przygotowaniem darów;
- 3) aby homilii, która ze swej natury jest zarezerwowana dla kapłana bądź diakona, mogły towarzyszyć świadectwa, które nie mogą zostać pomyłone z homilią.

Odnosnie Ruchu Światło-Życie, przypomina się, że wspólnoty tego ruchu otrzymały od Stolicy Świętej zezwolenie na używanie w ramach oaz rekolekcyjnych Lekcjonarza Oaz Rekolekcyjnych Ruchu „Światło-Życie”, zatwierdzonego przez Kongregację Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów dekretem z 13 maja 2005 r. (Prot. 50/05/L).

[1] Mszał rzymski dla diecezji polskich. Poznań 1986 i wyd. II poszerzone Poznań 2010; Zbiór Mszy o Najświętszej Maryi Pannie. Poznań 1998; Lekcjonarz mszalny T. I-VII. Poznań 1977-2004.

[2] Instrukcje Eucharisticum Mysterium (25 V 1967) i Actio pastoralis (15 V 1969); Instrukcje Inaestimabile donum (24 II 1980) i Redemptionis Sacramentum (25 III 2004), encyklika Jana Pawła II Ecclesia de Eucharistia (17 IV 2003), adhortacje Benedykta XVI Sacramentum caritatis (22 II 2007) i Verbum Domini (30 IX 2010); Evangelii gaudium (24 XI 2013).

[3] „Anamnesis” 19:2013 nr 3 s. 51-58.

[4] 3 kwietnia 2014r. Ojciec Święty Franciszek w liście nr. 400535 wysłanym przez Substytut Sekretariatu Stanu do Pana Kiko Argüello, potwierdził ponownie, że „artykuły 12 i 13 [Statutu], czytane w ich całości, stanowią więc ramy normatywne, do których należy się odnosić”.

[5] Zezwolenia udzielone 24.12.1988r. przez Kongregację Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, a także zezwolenie Prefekta Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów zawarte w Liście 01.12.2005r.